

Katrine Marie Guldagers trilogi om vrede kvinder afsluttes med et brag

Katrine Marie Guldager. Foto: Sara Galbiati

Marie Pinholt Krabbe

07.01.2024

KULTUR // BOGANMELDELSE – Også i *Jeg hører, hvad du siger*, det tredje bind af trilogien om vrede midaldrende kvinder, formår Katrine Marie Guldager at sammensmelte samfundskritik og en nuanceret skildring af kvindeliv i en verden fuld af stereotype kvindeportrætter, skriver Marie Pinholt Krabbe. Romanen sætter læseren på sporet af en frigørende feminisme.

Jeg hører, hvad du siger

Forfatter: Katrine Marie Guldager

Gyldendal. 186 sider. Udkom d. 5. januar 2024

Jeg hører, hvad du siger. Titlen på den sidste roman i Katrine Marie Guldagers trilogi med vrede, midaldrende kvinder som hovedpersoner, skuffer ikke. Vendingen er mange menneskers hadesætning, og lige så mange bruger den både i alvor og ironisk. Sætningen rummer på samme tid de bedste intentioner og de samme intentioners fiaskoer i vores relationer til andre mennesker.

Folkeskolelæreren Birgithe og socialrådgiveren Lotte fra de to første romaner i trilogien, flankeres i *Jeg hører, hvad du siger* af den tidligere frisør Marianne, vi her følger, der har foretaget et brancheskift i en moden alder.

Katrine Marie Guldagers romanfigurer er rigtige mennesker i en verden fuld af stereotype kvindeportrætter

Marianne er en kvinde med en mission: Sandheden må da findes derude et sted. Eller derinde. I menneskesindet. Sandheden findes, hvis hun bare graver dybt eller leder længe nok. Hun tror ikke på retfærdighed. Hun tror på at få opgaven klaret. Koste hvad det vil. Og det koster. Det gør det tit, når en kvindes brændstof er vrede.

Frigørende feminisme

Vrede midaldrende damer er ofte udskældte og latterliggjorte figurer i den vestlige kultur. Det amerikanske begreb at være en "Karen" er ét eksempel. Det er nærmest blevet et generelt skældsord blandt den unge amerikanske generation.

Udover at skulle tjene som kritik af privilegieblindhed er begrebet "at lyde som en Karen" ganske forudsigeligt gået hen og blevet en doven men effektiv måde at affærdige midaldrende kvinders ytringer på. *What else is new?*

Begrebet taler ind i en sejlivet kulturel fortælling om udtalt bitterhed blandt kvinder i den aldersgruppe. En bitterhed, der indfinder sig hos kvinder, når de sander, at deres kulturelle kapital som seksuelle objekter og leveringsdygtige i børnefødsler er som et aktiemarked i frit fald.

Den amerikanske skribent **Marie Shear** (1940 – 2017) var ophavskvinden til det ofte citerede udsagn om feminisme som "The radical notion that women are human beings". Katrine Marie Guldagers romanfigurer er netop det – rigtige mennesker i en verden fuld af stereotype kvindeportrætter.

På den måde kan de tre romaner læses som feministiske. Men feministisk i betydningen frigørende – snarere end det salonfæhige begreb ligestilling, som selv den til enhver tid siddende ligestillings- og "andre-småtings-minister" kan tage i sin mund.

KATRINE MARIE
GULDAGER

ROMAN

JEG HØRER,
HVAD DU SIGER

GYLDENDAL

Her får vi læsere kvindeliv fortalt indefra – ofte nådesløst, sommetider forfængeligt, jævnlige selvironisk og morsomt. Og med en gennemgående indignation, frustration og sorg, der tit manifesterer sig i vrede.

Livet slider på tålmodigheden, overbærenheden, forhåbningerne og illusionerne. Det, man troede var et problem med løsninger, viser sig i virkeligheden at være et livsvilkår. Noget, der må tåles og håndteres.

Guldager er en alvorsskvinde, når hun tager sine temaer under skønlitterær behandling. Og tak for den prioritering

De tre bøger i denne trilogi er alle seriøse i deres grundstemning.

Katrine Marie Guldager er godt nok en mere end kapabel ironiker og humorist – hvilket blandt andet manifesterer sig i bøgernes titler og hovedpersonernes bidende onelinere – men hun er først og fremmest en alvorsskvinde, når hun tager sine temaer under skønlitterær behandling. Og tak for den prioritering.

Jernnæve i fløjlshandske

Grundstemningen især i den nye kortroman er marts mørk og råkold. En mors isnende angst for at miste sit barn gennemsyrrer overbevisende alle hovedpersonens tanker, følelser og handlinger i løbet af romanens 18 dage.

Mariannes unge voksne søn Nikolaj er indlagt på en psykiatrisk afdeling, hvor han efter sin mors opfattelse bliver fejlbehandlet og er i overhængende risiko for at dø alt for tidligt. Og helt ubegrundet er hendes frygt ikke.

Dermed etableres psykiatrien som genstand for Katrine Marie Guldagers samfundskritik i denne bog. Romanens titel er en vending, der i dag primært bruges ironisk, belært af årtiers erfaring med, at ”jeg hører, hvad du siger” nemt kan blive en jernnæve i en fløjlshandske i en relation, hvor magten i forvejen er ulige fordelt.

Og netop det er Mariannes oplevelse af at være pårørende. Men først og fremmest er det en eksistentiel fortælling, som behandler temaer som individets frihed (eller mangel på samme) til at forme sit eget liv, ensomhed eller måske nærmere alenehed og vilkårene for kommunikation mellem mennesker.

Den rå skildring af Mariannes vandring gennem desperation og vrede er en af romanens helt store kvaliteter

Marianne bliver parterapeut. Og hun får egen klinik med dyrt design og papirlommetørklæder. Her får hun selv rig lejlighed til at øve sig på en anerkendende tilgang, som dog ofte kun er en tynd fernis over dybfølt utålmodighed og irritation. Hun vil hellere fikse klienternes problemer end at lytte til dem. ”Der er mange som Katja i min konsultation: Folk, der nægter at se virkeligheden i øjnene”, siger Marianne.

Ironien i forhold til hendes kritik af psykiatriens personale er længe spildt på Marianne. Sådan er vi mennesker. Splinten i din broders øje om igen.

I pinefuldt genkendelige parterapisessioner demonstrerer Katrine Marie Guldager, at psykologien som disciplin har sine begrænsninger. Ingen lytter. Alle vil høres. Resultatet er ensomhed og forladthed.

Smertelig udvikling

Det samme sker i skildringen af Mariannes søgen efter årsager. Hun vil finde svaret på de store spørgsmål i sit liv. Hvorfor blev hendes søn syg? Hvorfor blev hun som sin egen mor enlig mor? Og hvorfor har mændene i hendes liv haft så ulideligt let ved at forlade hende? Hvis skyld er det? Psykiatriens? Hendes egen? Genetikken? De traditionelle kønsrollers? Hendes mors?

Mariannes mere og mere insisterende og selvdestruktive søgen efter svar fører hende ad blindgyder og vildveje, til flugt ned i vodkaflasker og falden omkuld i kold og våd skovbund – og meget tæt på at brænde ud, brænde broer og begå selvtægt.

Guldager debuterede i 1994 og har en stribe romaner, digt- og novellesamlinger samt børnebøger bag sig. Foto: Sara Galbiati

Den rå skildring af Mariannes vandring gennem desperation og vrede er en af romanens helt store kvaliteter. Mennesker er ofte dårligst til at knytte andre mennesker til sig, når de har allermost brug for dem. Og et menneske med én kompromisløs mission – i Mariannes tilfælde at gøre sin søn medicinfri og fri af psykiatriens klør – er tit svær at være eller komme tæt på, uanset hvor nobel missionen måtte være.

Katrine Marie Guldagers valg af tre af de store sektorer i samfundet, som de fleste af os kommer i berøring med i løbet af livet, har vist sig at være en genistreg

Som sine medsøstre i *Birgithe med th* og *Endnu en dag i Guds skaberværk* gennemgår hovedpersonen Marianne en smertelig udviklingsproces, hvor den ballast, der tynger hende, må smides over bord, hvis hun skal både overleve og derefter leve.

Det bliver et opgør med hendes sære viljeløshed i forhold til mænd. Hun lader sig altid vælge og lider under det. ”Jeg er færdig med at lide for en mand”, proklamerer hun. Og måske gælder det også sønnen Nikolaj, der sparker ud efter hende.

Vrede kvinder, oversete mænd

Det er måske i denne tredje bog, at Katrine Marie Guldager, i marts mørke og uden kaniner op af hatten, lykkes bedst med det, som skønlitteraturen kan, når den er bedst: At give læserne en mulighed for at opleve verden gennem et andet menneskes tanker, følelser og sanser. Genkende nogle alment menneskelige vilkår, menneskelige mangler og sorger. Og dermed, i hvert fald for en stund, at føle sig lidt mindre alene.

Katrine Marie Guldager har taget tre af de store institutioner i det danske samfund under kritisk behandling i sin trilogi: folkeskolen, det sociale system i Danmark og nu psykiatrien.

Katrine Marie Guldagers valg af tre af de store sektorer i samfundet, som de fleste af os kommer i berøring med i løbet af livet, har vist sig at være en genistreg. Det skyldes i høj grad, at hun formår at smelte samfundskritik og nuancerede skildringer af tre menneskeliv sammen. Det er ikke nogen nem disciplin.

Ingen slipper for skader i velfærdsstatens folkehær

Vi må sige farvel til de vrede midaldrende kvinder her. Men mon Katrine Marie Guldager har lagt brødkrummer ud til læserne om, hvad der venter forude?

Mændene i Mariannes liv minder om bæltekøretøjer: De danner deres egen vej, efterhånden som de kører, og den fører dem videre til nye parforhold, der ligner det forrige til forveksling – hvis vejen da ikke fører til en nøgen madras i en fugtplaget lejlighed, som det sker for Gerry, børnenes far.

Så galt går det ikke for bøgernes tre kvinder. Så galt går det i det hele taget sjældnere for kvinder, end det gør for mænd – ”hele flokken af mænd, der lever og dør, uden at der nogensinde er nogen, der interesserer sig minimalt for, hvem de er”.

Jeg håber, det er et *clue*. Der er stof nok til Katrine Marie Guldager i det tema – for ingen slipper for skader i velfærdsstatens folkehær.

Læs også Marie Pinholt Krabbes anmeldelser af Guldagers *Birgithe med th* og *Endnu en dag i Guds skaberværk*.

feminisme

Katrine Marie Guldager

kvindeliv

Trilogi

Marie Pinholt Krabbe

Marie Pinholt Krabbe, cand.mag. i engelsk og filosofi fra SDU, Master i Læreprocesser fra AAU. Hun er interesseret i bl.a. magtkritik, feminisme, sundhedspolitik i særdeleshed og indenrigs- og udenrigspolitik i almindelighed, skrivning, gode (gerne...

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.